

dat zi bi weghe van redenen best zullen moghen. Ende dat wij ooc niemen daerteghen hulpe, troost noch confort gheven noch doen zullen in contrarien van onzen goeden lieden van Ardemborch in de zake vorseid, behouden ommer ons, onsen hoire ende nacommers in allen andren zaken onse herlicheit ende rechte, die wij ende onse voorders hebben ghehat in de kerke van Onser-Vrauwen vorseid, zonder scamp, fraude no malengien.

In orconseipen van welken dinghen so hebben wij onsen seghel an dese letten ghedaen hanghen.

Ghegheven te Male den tiensten dach van maerte int jaer Ons Heren dusentich driehondert neghenenvijftech.

(*Op de plooij* :) Bi minen heere in sinen raet, daer waren mijne heere Lodewijc van Namen, de heere van Praet, de heere van Maldeghem, de heere van Dudsele, de heere van Colscamp, mester Jan Blankard, mester Testard vander Wastine ende Jan van der Zichelen, ontfangher van Vlaendren.

(*Op de rug* :) Ludovicus Nivernensis, comes Flandrie, renunciat erectioni canonicorum Ardenburgensium, cuius prosecutio fiebat in curia Romana.

Oospronkelijke oorkonde op het Archief van het bisdom te Brugge.

M. ENGLISH

HET SINT-ELOOISGASTHUIS TE BRUGGE IN 1399.

Te Brugge, in de Smedenstraat, ligt de oude en vervallen kapel van het ambacht van de smeden (1). Bij deze kapel behoorde vroeger ook een gasthuis voor arme smeden.

Daar dit gasthuis dicht bij een van de stadspoorten lag, wordt soms beweerd dat het opgericht werd om een onderkomen te verlenen aan de arme reizigers en bedevaarders, die te Brugge toekwamen (2). Voor deze armen bestonden in de middeleeuwen enkele tehuizen bij de stadspoorten, alwaar zij één of twee nachten onderdak konden vinden, en soms nog een warm avondmaal. Dit was o.m. het geval in St.-Juliaansgasthuis bij de Boeveriepoort, in het gasthuis Nazaret op de Garenmarkt, in

(1) Over de geschiedenis van die kapel vindt men bijzonderheden in *Rond den Heerd*, dl. II (1867-68), blz. 3-4.

(2) A. Duclos, *Bruges, histoire et souvenirs*, Brugge, 1910,

Blindekens in de Kreupelenstraat, en in het St. Niklaasgodshuis in de Sint-Niklaasstraat.

Volgens de giften, die in de XIVe eeuw ten voordele van het gasthuis van Sint-Elooï of het „Sinte-Loys-huus” gedaan werden, was dit gesticht bestemd voor de armen van het ambacht en ook voor de „verwechte meesters” of arm gewordene meesters van de smeden(3).

In de loop van de XVIe eeuw werd dit gasthuis verbouwd en waarschijnlijk uitgebreid. Daartoe stichtte de gilde van St. Elooï op 23 juni 1335 een jaarlijkse rente van 2 lb. gr. (4). Reeds op 15 augustus 1376 moest het ambacht nieuwe middelen zoeken om de kosten af te dragen „van temmeragen, maetchelrien ende verwechte meesters te sinte Loys huse”. Degene die voortaan als meesters in het ambacht wilden opgenomen worden, moesten, boven het gewone meestersrecht, nog een tamelijk hoge bijdrage betalen „ten huse bouf van Sinte Leye” (5).

Andere personen deden ook stichtingen ten voordele van het gasthuis. Op 1 oktober 1362 gaf „ver Kateline, Jan Stalpers weduwe, portighe in Brugghe”, een jaarlijkse rente van 36 sch. par. „ter aermer bouf van den hospitale van sinte Looys huse in Brugghe” (6). En op 7 juli 1536 stichtten de Brugse poorter Jacob de Witte en zijn vrouw, een jaarlijkse rente van 2 lb. groot ten voordele van het St.-Elooishuis (7).

Over de inrichting van dit godshuis vindt men zeer belangwekkende gegevens in een inventaris opgemaakt in de loop van het jaar 1399, toen de leiding van het gesticht overging in handen van „suster Lisebette”, de weduwe van Jan Scrivinc. De inventaris bevat eerst een beschrijving van het meubilair van het godshuis en van de kapel, en daarna ook een inventaris van de persoonlijke bezittingen van zuster Lisebette, die over een goede huisraad beschikte.

Het gasthuis was bestemd om nachtlogies te verlenen.

(3) Vgl. E. Huys, *Duizend jaar mutualiteit bij de Vlaamsche gilden*, Kortrijk, (1926), blz. 63-64.

(4) Brugge, Rijksarchief, charters, bl. nr. 8303.

(5) E. Huys, a.w. blz. 155-166, naar de oorspronkelijke oorkonde te Brugge, Rijksarchief, charters, bl. nr. 8096.

(6) Brugge, Rijksarchief, bl. nr. 9059.

(7) *Ibid.*, bl. nr. 9149.

Wij vinden er in het eigenlijke „ghasthuus, daer de aerme nachts slapen”, zeventien bedden. Voor deze bedden had men „de dagelijcsche decleederen, die men nachts up die ghasten dect”.

Nevens het „ghasthuus” had men het „wonehuus”. Hier vond men een kist in goede staat, en nog vier andere kisten „onder clein ende groot”, drie zitbanken van verschillende lengte en voorzien van kastjes, twee gewone banken, twee tafelbladen en vier schrageren, een ligbed of „coetse” met erbij een houten bedsponde, een kast voor vaatwerk, een ladder, een windschut, vier gordijnroeden, een lang ijzeren kandelaar en twee grote haardplaten.

Als weefsels vond men er eenentwintig hoofdkussens van verschillende grootte, zes zitkussens, vier dekens, twintig paar linnen lakens en nog enkele in versleten toestand, twee gordijnen (ombanc), een handdoek, een tafelkleed en vier vaantjes.

Het keukengerief bestond uit een zilveren lepel, twee tinnen zoutvaten, een vierendeel (inhoudsmaat van ca. één liter), een aarden kom met handvat, twee tinnen borden, een kom voor aardbeziën, een wafelijzer en een groot hengsel.

Voor de kapel wordt alleen opgegeven : zes kussens en een blauw bankkleed, waarschijnlijk van arabische oorsprong daar het was „ghewrocht met sarasinoyscen werke”. De liturgische voorwerpen en sieraden worden niet vermeld (8). Deze behoorden waarschijnlijk onder de bevoegdheid van de kapelaan of van de koster.

De inventaris van de huisraad medegebracht door zuster Lisebette, is veel rijker; men vindt er als meubels: twee bedmeubels met de erbij behorende ligbedden of koetsen, twee dekens, vier paar lakens en twee paar hoofdkussens, een kist in goede toestand, een kooi, een kast voor vaatwerk ,twee zetels, drie buffetten, een tafelblad, twee schrageren en een kandelaar.

Ook de klederen van de zuster zijn vermeld : drie lange overklederen, een overjas, een vrouwenrok, een sluier, drie mantels, twee hoofddeksels met knopen. Daarbij komt nog het lijnwaad : vier tafelklederen, drie handdoe-

(8) In 1465 werd een diefstal in de kapel gepleegd, tengevolge waarvan de inventaris van de gestolen voorwerpen opgemaakt werd; deze inventaris werd gepubliceerd in onze *Handelingen*, dl. LXIX (1926), blz. 112-113.

ken, een bankkleed en zeven kussens. Voor de keuken bezat zij een haardijzer, tangen, een braadspit, een blaasbalg, kuipen en ander niet opgegeven gerief, alsook twee ketels.

Het vaatwerk bestond uit vier tinnen flessen, namelijk : één van een stoop (ca. 2 liter), één van een vierendeel (ca. een liter), één van een pint (ca. een halve liter) en één van een halve pint; daarbij komen nog een tinnen vierendeel, een tinnen pint, een waterstoop, tien platte schotels groot en klein, twaalf gewone schotels, tien sausieren en een klein kommetje. Daarenboven bezat de vrouw nog drie stuks zilverwerk : een zilveren schaal en twee zilveren riemen.

Uit de opsomming van haar bezittingen mogen wij besluiten dat zuster Lisebette behoorde tot de welstellende burgerij. Misschien was zij de weduwe van een meester-smid.

,

*Inventaris van de meubilering van het
Sint-Elooisgasthuis te Brugge in 1399.*

Cond ende kenlyc sij alle denghonen, die dese chaertre paertie ghedeelt bi a.b.c.d.e.f., sullem sien jof horen lesen, dat dit na volghende sijn de catelylen toebehorende den hospitale van minen here sint Eloye, dat de smeden houden in Brughe, dewelke catelylen dat suster Lisebette heift onder haren hande, omme die te verwaerne ten oorbore ende proffite van den hospitale voorseyt.

Int eerste, int ghaesthuus daer de aerme nachts slapen seventiene bedden.

Item, in de capelle, ses cussene ende een bancleed blaeu ghe-wrocht met sarasinoyscen werke.

Item, int wonehuus, eene goede scrine; item, eenendwintich oorcussene onder clein ende groot; item, ses culcten; item, drie ghescaecte saerdsen; item, eene goede blawe saerdse; item, twintich paer linlakenen, al sonder de quade; item, drie lisen, onder lanc ende cort; item, eene scaprade; item, eene windweech; item, een lanc ijseren candelare; item, noch vier scrinen, onder clein ende groot; item, twee tafelen met vier scraghen; item, twee grote kemeneelen; item, eene coedse beneden; item, twee banken; item, viere gordijn-roeden; item, twee stic ombancs; item, een selverin lepel; item, twee tenin soudvaten; item, een vierendeel; item, een beckin ende

een handvat; item, een fresier becskin; item, twee plateelen tenin; item, een coedsespondekin; item, een dwale; item, een scoolaken; item, een wafelijzer; item, een goed heinsel; item, vier vanekine; item, de dagelijcsche decleedren, die men nachts up de ghasten dect; item, eene leedre.

Voord, so es te wetene dat Lisebette voorseyt van al desen voornoorden catheilen goede levende rekeninghe doen sal den deken van der ghilde ende sinen soorghers, die nu es jof namaels wesen sal, alst hemlieden ghelyeven sal, hoe ende waer te so wat steden dat si ghekeert mochten sijn. Ende al dierghelike, van alle andren catheilen die den voornoemden godshuse in toecomenden tiden mochten te baten comen, waert met copene jof in aelmoesen te ghevenen.

Voord, so es te wetene dat die navolghende sijn de catheilen die suster Lisebette, de weduwe Jan Scivincs, brocht heeft in onse voorsteide hospitaal. Int eerste, twee bedden, een goed ende een cleen : item, twee coetsen; item, twee saerdsen; item, vier paer lijnlakenen; item, twee paer oorcussenen, al ten tween voornoemden bedden; item, eene selverinne scale; item, twee selverinne riemen; item, drie keerels, deen beter dan dander; item, eenen froc; item, eenen roc; item, eene faelge; item, drie mantels; item, twee caproenen met cnoppen; item, vier teninne flasschen, dats te wetene, een stoofflassche, eene vierendeelflassche, eene pinteflasschene, ende eene alve pinteflassche; item, een tenin stoop; item, een tenin vierendeel; item, eene tenne pinte; item, een waterstoopkin; item, eenen candelare; item, tiem plateelen, onder clein ende goed; item, twaelf scuetelen; item, tien sausieren; item, een baerbescskin; item, twee ketelen; item, eene goede scrine; item, eene kavie; item, eene scaprade; item, twee setels; item, drie boffetten; item, eene tafle met tween scraghen; item, vier scoollakenen; item, drie dwalen; item, een bancleedt met seven cussenen; item, staelijsen, tanghen, spit, blasebalch, cupen ende andre diverse allame, die men daghelics besicht achter husen.

Voord, so es te wetene dat hierof sijn twee brieven, beede al eens, daeroft dat suster Lisebette heift den eenen, ende deken ende soorghers van den voorseiden hospitale hebben den andren, omme te oversiene joffer yet donkers in ware.

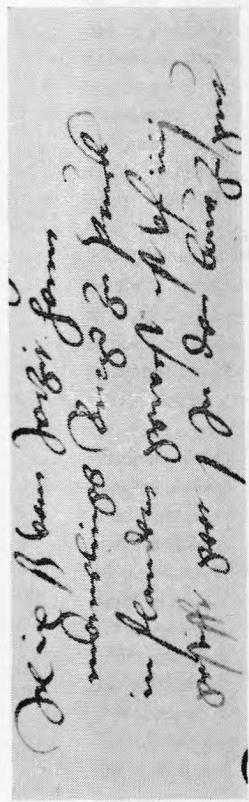
Dit was ghaedaen int jaer Ons Heeren duusentich driehondert vierwaerf twintich ende neghentiene.

Rijksarchief te Brugge. Charters, blauw nr. 6247.

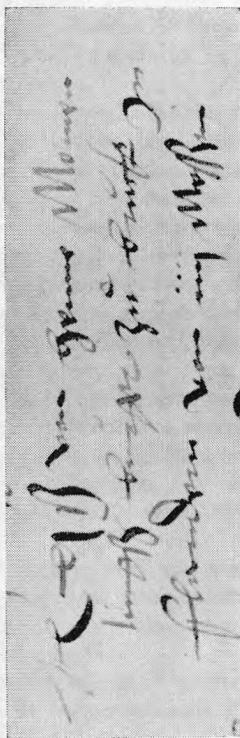
J. De Smet

In de Calabrië is het een goed post en welke pagina's om te beginnen.
Op dit moment nog niet meer te lezen. Onder 204 tegelstaan
vijfdaagse reisroute beschreven. Nu dat ik hier meer oefen
ga kan ik nu het goed lezen. Komt maar als eerste aan.

Afb. I. Aantekening van 1454.

Afb. 2. Aantekening van 1540/41.

Afb. 3. Aantekening van 1543/44.